

RØDØY KOMMUNE

TEKNISK ETAT

LOKALE TILTAKSSTRATEGIER

I RØDØY KOMMUNE FOR:

- **SPESEIELLE MILJØTILTAK I LANDBRUK, SMIL**
- **NÆRINGS- OG MILJØTILTAK I SKOGBRUKET, NMSK**

Rødøy kommune, godkjent 18.06.2020 i Teknisk utvalg sak 023/2020

Forord

Fylkesmannen i Nordland vedtok 12 desember 2018 nytt Regionalt miljøprogram for jordbruket (RMP), og Regionalt skog- og klimaprogram (RSK) i Nordland gjeldende fra og med 2019 til og med 2022. Det er derfor behov for kommunen å revidere de lokale tiltaksstrategiene for bruk av SMIL- midlene (spesielle miljøtiltak i jordbruket) og NMSK- midlene (nærings og miljøtiltak i skogbruket). Tiltaksstrategiene danner grunnlag for tildeling av midler fra Fylkesmannen.

Rødøy kommune

Rødøy kommune er på 706 km² med innbyggertallet på 1 300 som er spredt rundt på fastlandet, og ut på øyene. Rødøy kommune har en rik, og variert natur fra øyriket på kysten til høye fjell, og fjorder. Pr 2020 har Rødøy kommune 43 aktive gårdsbruk men variert drift fra melkekyr, ammekyr og sau, til kombinert- bruk. Arealene som var i drift pr 2018 var på 7 866 daa, noe nedgang de siste årene.

Om SMIL- ordningen

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Et viktig mål med ordningen er å få til en mer målrettet innsats med utgangspunkt i lokale behov, utfordringer og målsettinger.

Tilskudd kan gis til foretak der det foregår en tilskudds- berettiget produksjon på landbrukseiendommen, og som oppfyller vilkårene i forskrift 19.desember 2014 nr.1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4. Landbrukseiendommens eier må gi tillatelse til gjennomføring av prosjekt etter tiltak etter denne forskriften. I vurderingen av søknader om tilskudd gjennom de lokale tiltaksstrategiene vil søknader som kan ses i sammenheng med de regionale miljøvirkemidlene bli prioritert høyt. Slike tiltak vil være effektive for å opprettholde en aktiv bruk av kulturlandskapet, og vil dessuten være med på å skape trivsel i naturen.

Strategiene gjelder for perioden 2020-2024. Tiltaksstrategiene bygger på Nasjonalt miljøprogram 2019-2022, og Regionalt miljøprogram for landbruket i Nordland 2019-2022.

Kommunen tildeles SMIL midler og NMSK midler i to separate tildelinger. Alle søknader om tilskudd fremmes via søknadsskjema i Altinn. Behandling og vedtak i disse sakene er delegert til administrasjonen i Rødøy kommune, ved Teknisk avdeling.

Tildelingen fra Fylkesmannen varierer for hvert år, og kommunen må ta hensyn til dette ved behandling av saker.

Søknadsfristen settes til 15 mars. Hvis ikke tildelingen blir brukt opp tildeles SMIL- midlene løpende etter innkommende søknader frem til 1 september.

Mål

Rødøy kommune ønsker å bevare, og få frem kulturminner slik at disse slik at disse blir ivaretatt og gir økt kunnskap og tilrettelegging av åpne landskap. Regionalt miljøprogram for Nordland skal bidra til å redusere klimautslipp og forurensning, og sikre at biologiske, landskapsmessige og kulturhistoriske verdier i jordbrukets kulturlandskap ivaretas.

Utfordringer i jordbruket

1.Gjengroing av kulturmark og behov for beite-tilrettelegging

Kulturlandskapet i Norge har de siste 50 år forandret seg kraftig, og et av de største problemene er at det gror igjen, fordi bruken er opphørt eller redusert. Mange arter og naturtyper står i fare for å forsvinne når kulturlandskapet blir dekt av skog og kratt. Gjengroing er en stor utfordring for Rødøy. Det er derfor viktig å fokusere på kulturlandskapet for å redusere problemet.

Rydding og beiting er et effektivt tiltak for å hindre gjengroing. Rydding av skog/kratt må til får å få tilført mer sollys ned til bakkenivå, som igjen vil fremme et frodig grasdekke.

Rydding av arealet gjør det enklere for bruket å stelle området samtidig som bufe vil få lettere tilgang. Beitedyra er de viktigste landskapspleierne våre. Beitedyra holder vegetasjon og stier i utmark åpne, og er viktige med tanke på friluftsjnteresser og benytte kulturlandskapet som turterreng.

Landbruksdrift basert på beitedyr produserer ikke bare mat og arbeidsplasser, men er og helt avgjørende for å opprettholde et åpent og velstelt landskap. Innmarka blir stelt og slått-kulturmarka blir rydda og beita.

Tiltak:

Rødøy kommune bevilger tilskudd av inntil kr.800 pr daa for rydding av gjengrodde områder som tidligere har vært dyrket/beitet/ kultivert. Det vil kunne gis tilskudd inntil 10 daa pr søker pr år. Det forutsettes da at området blir aktivt beitet i 10 år etter at tilskuddet er innvilget.

2. Avrenning til vassdrag.

Flere steder i kommunen renner elver og bekker gjennom jordbruksområder og kan raskt grave ut mye av matjorda. Dette bidrar til forurensning av bekk og vassdrag, og tapper gårdsbruket for dyrebare ressurser. Her kan det være aktuelt med ulike tiltak, enkeltvis, eller flere tiltak satt i sammenheng.

Ulike metoder kan være:

- *Planting i bratte skråninger med formål å armere og stabilisere jordmasser. -
- *steinsetting av bekkeløp ved utsatte parti.
- * Vegetasjonssoner langs vannveier, anlegg av terrasser og voller.
- *Avskjæringsgrøfter, og omlegging av bekker.
- *Utbedring og supplerings av hydrotekniske anlegg, herunder graving av åpne kanaler til erstatning for eksisterende lukka avløp.
- *Fangdammer, andre økologiske rensetiltak og miljøplantinger

Tiltak:

Alle tiltak som reduserer faren for vannerosjon og forurensning, eller som skaper et mer positivt kulturlandskap kan støttes, dersom detter er nødvendige tiltak utover det som forventes av en vanlig landbruksdrift. Strategien for å begrense erosjon, er å bidra til hydrotekniske tiltak, i og ved elver og bekker. Vanlig drenering og grøfteanlegg for dyrket mark, støttes ikke.

Tilskudd innvilges på inntil 70% av kostnadsoverslag, max kr.40 000 pr tiltak/søknad.

3. Forfall av kulturminner.

Over hele Rødøy kommune har vi kulturminner Det er spor etter aktivitet etter mennesker, fra uminnelige tider. Eksempler kan være både gravhauger og barmarks- graver fra ulike tidsaldere. Videre finnes rester etter tidligere landbruksdrift med gamle hus og fjøstuffer, sommerfjøs, potetkjellere, mm. Det er viktig at slike tas vare på som en kilde til kunnskap. Et problem for kulturminnene er gjengroing, og at befolkningen ikke er klar over disse.

Kulturminnene er som regel overgrodd og blir liggende under markoverflaten, er utsatte for ødeleggelse i forbindelse med landbruksdrift.

Tiltak:

Rødøy kommune sin strategi for å bevare kulturminner og kulturmiljø er å bevilge midler til skjøtsel, synliggjøring og evt. restaurering. Det kreves vedlikehold i 10 år etter at tilskuddet er innvilget, samt at de eldste kulturminnene som automatisk er fredet, behandles i samråd med kulturminnemyndighetene. Fornminner som er/ skal registreres i askeladden.ra.no, prioriteres. Tilskudd kan innvilges med inntil 70% av godkjent kostnadsoverslag opp til 20 000,- pr tiltak.

Lokalt utvalgte jordbrukslandskap.

Gjennom ordningen med Regionalt miljøprogram i Nordland er det bestemt at Rødøy skal prioritere 2 % av jordbruksarealet, dvs 160 daa, som «lokalt verdifulle jordbrukslandskap». Prioriterte områder oppfyller minst ett av følgende kriterier:

Viktige friluft og rekreasjonsverdier/ Nærhet til viktige turistmål/ Helhetlig kulturmiljø/
Viktige landskapskvaliteter/ Viktige biologiske verdier

Alle arealene kan plasseres i en av tiltaksklassene:

- *Bygdenært
- *Øyer/Holmer
- *Veiløse områder
- * Fjellområder
- * Arealer med spesielle verdier.

Rødøy kommune har i de senere årene hatt gnr 46 bnr 1, som lokalt utvalgt jordbrukslandskap.

Det er ønskelig å få frem flere viktige områder, og gårdbrukere oppfordres til å melde inn aktuelle områder.

Områdene kan bli rullert/byttet ut i løpet av planperiode.

Om NMSK- ordningen

Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet.

Tilskudd kan gis til alle skogeiere som har mer enn 10 daa produktiv skog. Grensen på 10 daa kan fravikes hvis søknaden gjelder tiltak i samarbeid mellom flere eiendommer.

Mål

I Rødøy har det vært svært få søkere vedrørende tilskudd til skogpleie. Dagens satser ble vedtatt i Plan og jordstyre i sak 49/2011. Ved øking av tilskudds- satsene, ønsker Rødøy kommune å øke interessen å ta vare på skogen.

Søknadsfristen settes til 15 mars. Hvis ikke tildelingen blir brukt opp tildeles NMSK- midlene løpende etter innkommende søknader frem til 1 september.

Utfordringer i skogbruket

De siste 50-100 årene har naturen med skog forandret seg, mye på grunn av lite beitedyr, og gjengroing. Planting av Luitz og Sitkagran har ført til arealer tettvekst med disse artene, da disse artene ikke er prioritert uttatt til virke. I Rødøy er det få som driver skogen, men det er ønskelig at flere tar vare på skogen.

Tiltak:

Nye tilskuddssatser for skogkultur i Rødøy kommune fra 2020:

- Tilskudd til rydding av krattskog og felling av lauvskjerm i plantefelt ytes med kr 800,- pr daa.
- Tilskudd til tynning med kr 500,- pr daa når uttaket er minst 3 m³ pr daa
- Tilskudd til kvisting av furu og gran i plantefelt gis med kr 800 pr daa, Kvisting skal normalt foretas i minimum 2,5 meters høyde.
-

Grunnlag:

*Brev fra FM, Revisjon av lokale tiltaksstrategier for kulturlandskap, miljø, skog og klima- og prioritering av lokalt verdifulle jordbrukslandskap mm.

* Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.

* Nasjonalt miljøprogram 2019-2022

* Regionalt miljøprogram for Nordland 2019-2022